

Dvě cesty do historie

Symbolické volbě názvu odpovídá i architektonické řešení expozice, které diváka provádí historickými trasami severočeského regionu. Přes města tvořící hospodářské zázemí života na horách – královské Litoměřice, Ústí nad Labem, Louny, Žatec, Most, Teplice, poddanský Chomutov, Děčín, Kadaň – vedly z Prahy, centra Českého království, dvě obchodní komunikace spojující Čechy a Sasko. Jednou z nich byla tzv. Labská cesta do Drážďan, druhou pak tzv. Saská cesta přes Louny a Most do Freibergu.

Umělecká díla z období od poloviny 14. století až do vypuknutí husitství pocházejí ponejvíce z Prahy, kde byla objednáвана významnými šlechtickými rody pro jejich panství v severozápadních Čechách (např. Madona z Bečova). Po ukončení husitských válek a díky následné konsolidaci politických a hospodářských poměrů v zemi, se situace v mnohém změnila. Artefakty vzniklé od druhé poloviny 15. století jsou představeny v celcích příslušejících k městskému centru – královskému či poddanskému, nebo k významnému klášteru. Někdejší význam regionálních center odráží expoziční soubory pěti královských měst: Litoměřic, Ústí nad Labem, Žatce, Loun a Mostu.

Výstavní oddíly věnované jednotlivým důležitějším poddanským městům ukazují uměleckou reprezentaci jejich šlechtických majitelů doby gotiky a renesance – např. Weitmilů v Chomutově, Vartemberků v Děčíně, Fictumů a Lobkoviců v Kadani či Šliků v Jáchymově. Mimořádné exponáty představují také dva výstavní celky spojené s kláštery v Kadani a v Oseku. Z františkánského kláštera Čtrnácti sv. pomocníků v Kadani pochází náhrobek Jana Hasištejnského z Lobkovic a z cisterciáckého kláštera v Oseku třeba monumentální kamenná Madona z první poloviny 14. století. Památky uměleckého řemesla a knižní kultury (např. Lounský graduál Pavla Mělnického) jsou instalovány samostatně a jejich instalace evokuje chrámové či klášterní pokladnice (Monstrance z Ústí nad Labem).

Závěrečná část expozice se věnuje fenoménu horních měst na české i saské straně Krušných hor a kultuře, která se rozvíjela v souvislosti s tzv. stříbrnou horečkou, probíhající od konce 15. století ve Freibergu, Annabergu, Jáchymově či Krupce. Představuje ale rovněž díla, spojená se jmény sochařů a malířů působících v Sasku a zasahujících svojí činností do prostoru severozápadních Čech (oltář z Jáchymova – Lucas Cranach st. a dílna).